

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ ՆԱԽԱԳԱՀ

պարոն ԳԱԼՈՒՍՏ ՍԱՀԱԿՅԱՆԻՆ

Հարգելի պարոն Սահակյան

Ձեզ ենք ներկայացնում Հայաստանի Հանրապետության կառավարության եզրակացությունը Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի պատգամավորներ Էլինար Վարդանյանի և Ստեփան Մարգարյանի՝ օրենսդրական նախաձեռնության կարգով ներկայացրած «Բոնադատվածների մասին» և «Հայաստանի Հանրապետության քրեական դատավարության օրենսգրքում լրացում կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքների նախագծերի փաթեթի (Պ-1039-18.07.2016-ՄԻ-010/0 և Պ-1039-18.07.2016-ՄԻ-010/0) վերաբերյալ:

Նախագծերի փաթեթին կից ներկայացված հիմնավորման մեջ՝

1) վերլուծված չեն 1994 թվականի հունիսի 14-ին ընդունված և առ այսօր գործող «Բոնադատվածների մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի՝ դրույթների կիրառման արդյունավետությունը, առանձին կարգավորումներում տեղ գտած բացթողումները, խնդիրները, ներկայացված չեն նաև վիճակագրական տվյալներ այն մասին, թե օրենքի գործողության պահից սկսած քանի բռնադատված է օգտվել օրենքով նախա-
AJV-31-01_2016-08-11_01d10.1d11915-16_2016-08-15_B8842

տեսված արտոնություններից և կան արդյոք բռնադատվածներ, որոնք չեն կարողացել օգտվել նշված արտոնություններից՝ տարբեր պատճառներով: Հարկ է նկատի ունենալ, որ օրենքի հիման վրա ստեղծվել է միջգերատեսչական հանձնաժողով, որն զբաղվում է բռնադատվածների կողմից ներկայացված դիմումներով, նրանց տրամադրում է համապատասխան տեղեկանքներ, վկայականներ և այլն: Հիմնավորման մեջ արտացոլված չեն նշված հանձնաժողովի աշխատանքի պրակտիկ արդյունքները.

2) ներկայացված չեն նախագծի ֆինանսական ապահովվածության հաշվարկները: Մինչդեռ, նախագծի ընդունումը կպահանջի Հայաստանի Հանրապետության պետական բյուջեից զգալի հատկացումներ:

Միայն նշված վերլուծությունների և տեղեկատվության առկայությունը հնարավորություն կտար լիարժեք ձևով պատկերացնելու գործող օրենքի կիրառման արդյունավետությունը և ներկայացված նախագծի հիմնավորվածությունը:

Հարկ ենք համարում նշել, որ «Բռնադատվածների մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի նախագծում առկա են մի շարք դրույթներ, որոնք՝

- առկա են գործող օրենքում: Մասնավորապես, բռնադատված հասկացության սահմանումը, բնակարանային պայմանների բարելավման կարիք ունենալու դեպքում արտոնյալ պայմաններով վարկերի տրամադրման գործընթացի կարգավորումը, կենսաթոշակային ապահովության իրավունքը (մասնակի), բնակարանային ֆոնդի տների սեփականաշնորհման հետ կապված՝ փաստաթղթերի ձևակերպման նպատակով գանձվող վարձավճարից ազատվելու արտոնությունը և բռնադատվածներին սեփականության իրավունքով անհատույց հողամասերի տրամադրումը,

- գործող օրենքում լրացվել և հետագայում ճանաչվել են ուժը կորցրած,

- կանոնակարգվում են Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 1997 թվականի հուլիսի 8-ի N 251 և 2004 թվականի մարտի 4-ի N 318 որոշումներով:

Այդուհանդերձ՝

1. «Բռնադատվածների մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի նախագծում՝

1) 4-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի վերջին պարբերության մեջ անհրաժեշտ է հստակեցնել «հատուկ բնակավայրեր» հասկացությունը, քանի որ պարզ չէ, թե ինչի մասին է խոսքը.

2) համաձայն 9-րդ հոդվածի 4-րդ մասի՝ բռնադատվածներին սեփականության իրավունքով հողամասերն անհատույց տրամադրվում են մինչև 2017 թվականի հունիսի 30-ը: Մինչդեռ, նախագծին կից ներկայացված հիմնավորումից պարզ չէ, թե ինչով է պայմանավորված բռնադատվածներին սեփականության իրավունքով հողամասերի անհատույց տրամադրելը տվյալ ժամկետով սահմանափակելը.

3) համաձայն 16-րդ հոդվածի՝ սույն օրենքի դրույթների խախտումն առաջացնում է պատասխանատվություն օրենքով սահմանված կարգով: Այս առումով անհրաժեշտ է հստակեցնել, թե նախագծի որ դրույթների խախտումների և ինչ պատասխանատվության մասին է խոսքը.

4) հաշվի առնելով «Իրավական ակտերի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի պահանջները՝

ա. 5-րդ հոդվածում «Կառավարության» բառն անհրաժեշտ է փոխարինել «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության» բառերով: Նույն դիտողությունը վերաբերում է նաև նախագծի 9-րդ հոդվածի 1-ին մասին, 10-րդ, 11-րդ և 12-րդ հոդվածներին.

բ. 8-րդ հոդվածում «մտցվում են» բառերն անհրաժեշտ է փոխարինել «հաշվարկվում են» բառերով,

գ. 13-րդ հոդվածի վերնագիրն անհրաժեշտ է համապատասխանեցնել հոդվածի բովանդակությանը,

դ. 14-րդ հոդվածի 2-րդ մասում «օրենսդրությամբ» բառն անհրաժեշտ է փոխարինել «օրենքով» բառով,

ե. 17-րդ հոդվածում անհրաժեշտ է՝

- 3-րդ մասում «իրավաբանական» բառը փոխարինել «իրավական» բառով,
- վերջին պարբերությունը համարակալել 5-րդ մասով:

2. «Հայաստանի Հանրապետության քրեական դատավարության օրենսգրքում լրացում կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի նախագծի դրույթները չեն բխում Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության 79-րդ հոդվածի (որոշակիության սկզբունքը) դրույթներից, համաձայն որոնց հիմնական իրավունքները և ազատությունները սահմանափակելիս օրենքները պետք է սահմանեն այդ սահմանափակումների հիմքերը և ծավալը, լինեն բավարար չափով որոշակի, որպեսզի այդ իրավունքների և ազատությունների կրողները և հասցեատերերն ի վիճակի լինեն դրսևորելու համապատասխան վարքագիծ: Մասնավորապես, հստակ չեն սահմանված բռնադատվածների արդարացման ընթացակարգերը, բացակայում են համապատասխան ժամկետները և այլն:

Մինևույն ժամանակ, հարկ ենք համարում նշել, որ Հայաստանի Հանրապետության Նախագահի 2010 թվականի ապրիլի 26-ի ՆԿ-58 կարգադրության հիման վրա կազմավորված աշխատանքային խմբի կողմից մշակված և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից հավանության արժանացած Հայաստանի Հանրապետության քրեական դատավարության նոր օրենսգրքի նախագծում առկա չեն բռնադատվածների արդարացման հետ կապված դրույթներ, և այդ առումով ներկայացված նախագծի դրույթներն անհրաժեշտ է դիտարկել նշված օրենսգրքի նախագծի հայեցակարգային մոտեցումների շրջանակներում:

Ելնելով շարադրվածից՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը դեմ է ներկայացված օրենքների նախագծերի փաթեթի ընդունմանը:

Միաժամանակ հայտնում ենք, որ, ներկայացված օրենքների նախագծերի փաթեթը Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովում քննարկելիս, հարակից զեկուցմամբ հանդես կգա Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարար Արտեմ Ասատրյանը:

Կից ներկայացվում են օրենքների նախագծերի կարգավորման ազդեցության գնահատման եզրակացությունները:

Հարգանքով՝

ՀՈՎԻԿ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ

**ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹՅԱՆ ԲՆԱԳԱՎԱՌՈՒՄ ԿԱՐԳԱՎՈՐՄԱՆ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ
ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ**

**«Բռնադատվածների մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի, «Հայաստանի
Հանրապետության քրեական դատավարության օրենսգրքում լրացում կատարելու մասին»
Հայաստանի Հանրապետության օրենքի նախագծերի ընդունման դեպքում**

«Բռնադատվածների մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի, «Հայաստանի Հանրապետության քրեական դատավարության օրենսգրքում լրացում կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի նախագծերի ընդունումն առողջապահության բնագավառի վրա ազդեցություն չի ունենա:

**ՀԱԿԱՎՈՌՈՒԴՑԻՈՆ ԲՆԱԳԱՎԱՌՈՒՄ ԿԱՐԳԱՎՈՐՄԱՆ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ
ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ**

**«Բռնադատվածների մասին» և «Հայաստանի Հանրապետության քրեական
դատավարության օրենսգրքում լրացում կատարելու մասին» Հայաստանի
Հանրապետության օրենքների նախագծերի վերաբերյալ**

Օրենքների նախագծերն իրենց մեջ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2009 թվականի հոկտեմբերի 22-ի «Նորմատիվ իրավական ակտերի նախագծերի հակակոռուպցիոն բնագավառում կարգավորման ազդեցության գնահատման իրականացման կարգը հաստատելու մասին» թիվ 1205-Ն որոշմամբ հաստատված կարգի 9-րդ կետով նախատեսված որևէ կոռուպցիոն գործոն չեն պարունակում:

ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՄԱՍԻՆ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

«Բռնադատվածների մասին» և «ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքում լրացում
կատարելու մասին» ՀՀ օրենքների նախագծերի բնապահպանության բնագավառում
կարգավորման

1. «Բռնադատվածների մասին» և «ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքում լրացում կատարելու մասին» ՀՀ օրենքների նախագծերի (այսուհետ՝ Օրենքներ) ընդունման արդյունքում շրջակա միջավայրի օբյեկտների՝ մթնոլորտի, հողի, ջրային ռեսուրսների, ընդերքի, բուսական և կենդանական աշխարհի, հատուկ պահպանվող տարածքների վրա բացասական հետևանքներ չեն առաջանա:

2. Օրենքների նախագծերի չընդունման դեպքում շրջակա միջավայրի օբյեկտների վրա բացասական հետևանքներ չեն առաջանա:

3. Օրենքների նախագծերը բնապահպանության ոլորտին չեն առնչվում, այդ ոլորտը կանոնակարգող իրավական ակտերով ամրագրված սկզբունքներին և պահանջներին չեն հակասում:

Օրենքների նախագծերի կիրարկման արդյունքում բնապահպանության բնագավառում կանխատեսվող հետևանքների գնահատման և վարվող քաղաքականության համեմատական վիճակագրական վերլուծություններ կատարելու անհրաժեշտությունը բացակայում է:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

«Բռնադատվածների մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի և «Հայաստանի Հանրապետության քրեական դատավարության օրենսգրքում» լրացում կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի նախագծերի (այսուհետ՝ Նախագիծ)՝ տնտեսական, այդ թվում՝ փոքր և միջին ձեռնարկատիրության բնագավառում կարգավորման ազդեցության գնահատման

Նախագծի՝ գործարար և ներդրումային միջավայրի վրա կարգավորման ազդեցության գնահատման նպատակով իրականացվել են նախնական դիտարկումներ:

Գնահատման նախնական փուլում պարզ է դարձել, որ Նախագծով նախատեսվում է կարգավորել խորհրդային կարգերի ժամանակաշրջանում քաղաքական դրդապատճառներով անձի իրավունքների և ազատությունների կոպիտ ոտնահարմամբ, քաղաքական, կրոնական և այլ համոզմունքների համար, սոցիալական, ազգային խտրականության դրսևորմամբ բռնադատված անձանց անօտարելի իրավունքների վերականգնման և բռնադատման հետևանքով պատճառված վնասի փոխհատուցման կարգերը:

Նախագծի ընդունման դեպքում, դրա կիրարկման արդյունքում գործարար և ներդրումային միջավայրի վրա **նախատեսվում է չեզոք ազդեցություն:**

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

«Բռնադատվածների մասին» և «Հայաստանի Հանրապետության քրեական դատավարության օրենսգրքում լրացում կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքների նախագծերի մրցակցության բնագավառում կարգավորման ազդեցության գնահատման

«Բռնադատվածների մասին» և «Հայաստանի Հանրապետության քրեական դատավարության օրենսգրքում լրացում կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքների նախագծերով (այսուհետ՝ Նախագծեր) կարգավորվում է բռնադատվածների մասին օրենսդրությունը, մասնավորապես՝ հստակեցվում են արդարացման սահմանափակումները, կարգը, կանոնակարգվում են բռնադատվածների, նրանց ընտանիքի անդամների կամ առաջին հերթին ժառանգների հաշվառումը, իրավունքներն ու արտոնությունները, ինչպես նաև Հայաստանի Հանրապետության քրեական դատավարության օրենսգիրքը լրացվում է նոր՝ «Բռնադատվածների արդարացման իրականացումը» գլխով:

Նախագծերով կարգավորվող շրջանակները չեն առնչվում որևէ առանձին ապրանքային շուկայի հետ, ուստի և Նախագծերի ընդունմամբ որևէ առանձին ապրանքային շուկայում մրցակցային դաշտի վրա ազդեցություն չինել չի կարող:

Հիմք ընդունելով նախնական փուլի արդյունքները՝ կարգավորման ազդեցության գնահատման աշխատանքները դադարեցվել են՝ արձանագրելով Նախագծերի ընդունմամբ մրցակցության միջավայրի վրա *ազդեցություն չհայտնաբերվելու* եզրակացություն:

Եզրակացություն

«Բռնադատվածների մասին» և «Հայաստանի Հանրապետության քրեական դատավարության օրենսգրքում» լրացում կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքների նախագծերի՝ սոցիալական պաշտպանության ոլորտում կարգավորման ազդեցության գնահատման

«Բռնադատվածների մասին» և «Հայաստանի Հանրապետության քրեական դատավարության օրենսգրքում» լրացում կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքների նախագծերի (այսուհետ՝ Նախագծեր)՝ կարգավորման ազդեցության գնահատման եզրակացությունը կազմվել է՝ հիմք ընդունելով «Իրավական ակտերի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 27¹ և 28-րդ հոդվածների պահանջները:

Նախագծերի՝ սոցիալական պաշտպանության ոլորտում կարգավորման ազդեցության գնահատումն իրականացվել է Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2010 թվականի հունվարի 14-ի «Նորմատիվ իրավական ակտերի նախագծերի՝ սոցիալական պաշտպանության ոլորտում կարգավորման ազդեցության գնահատման իրականացման կարգը հաստատելու մասին» N 18-Ն որոշման համաձայն:

Նախագծերը՝

- ա) ռազմավարական կարգավորման ազդեցության տեսանկյունից ունեն չեզոք ազդեցություն
- բ) շահառուների վրա կարգավորման ազդեցության տեսանկյունից ունեն դրական ազդեցություն:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

«Բռնադատվածների մասին» և «Հայաստանի Հանրապետության քրեական դատավարության օրենսգրքում լրացում կատարելու մասին» ՀՀ օրենքների նախագծերի փաթեթի՝ բյուջետային բնագավառում կարգավորման ազդեցության գնահատման վերաբերյալ

«Բռնադատվածների մասին» և «Հայաստանի Հանրապետության քրեական դատավարության օրենսգրքում լրացում կատարելու մասին» ՀՀ օրենքների նախագծերի փաթեթի թե ընդունումը, թե չընդունումը ՀՀ համայնքների բյուջեների եկամուտների և ծախսերի, ՀՀ պետական բյուջեի եկամուտների, ինչպես նաև բյուջետային բնագավառում քաղաքականության փոփոխման չի հանգեցնում: Ինչ վերաբերվում է ՀՀ պետական բյուջեի ծախսերին, ապա վերոհիշյալ նախագծերի փաթեթի ընդունումը կհանգեցնի ՀՀ պետական բյուջեի ծախսերի ավելացման, որի գնահատումը հնարավոր չէ տալ՝ տվյալների բացակայության պատճառով:

Պ-1039-18.07.2016-ՄԻ-010/0

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔԸ

ԲՈՒՆԱԴԱՏՎԱԾՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Հոդված 1. Օրենքի նպատակը

Սույն օրենքի նպատակն է խորհրդային կարգերի ժամանակաշրջանում քաղաքական դրդապատճառներով անձի իրավունքների եւ ազատությունների կոպիտ ոտնահարմամբ, քաղաքական, կրոնական եւ այլ համոզմունքների համար, սոցիալական, ազգային խտրականության դրսեւորմամբ բռնադատված անձանց անօտարելի իրավունքների վերականգնումը, ինչպես նաեւ բռնադատման հետեւանքով պատճառված վնասի փոխհատուցումը:

Հոդված 2. Օրենքի կարգավորման առարկան

Սույն օրենքը կարգավորում է բռնադատվածների իրավական կարգավիճակի, նրանց նկատմամբ պետական քաղաքականության իրականացման հիմնական ուղղությունների եւ բռնադատվածների հիմնահարցերին առնչվող փոխհարաբերությունները:

Հոդված 3. Բռնադատվածների մասին օրենսդրությունը

1. Բռնադատվածների մասին օրենսդրությունը բաղկացած է Սահմանադրությունից, սույն օրենքից եւ այլ իրավական ակտերից:
2. Եթե Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պայմանագրերում սահմանված են այլ նորմեր, քան նախատեսված է սույն օրենքով, ապա կիրառվում են պայմանագրի նորմերը:

Հոդված 4. Սույն օրենքում օգտագործվող հիմնական հասկացությունները

1. Սույն օրենքում օգտագործվում են հետեւյալ հիմնական հասկացությունները.

1) բռնադատված՝ Հայաստանի Հանրապետությունում մշտապես բնակվող նախկին Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետությունների Միություն այն քաղաքացին, քաղաքացիություն չունեցող անձը կամ օտարերկրյա քաղաքացին, որը խորհրդային կարգերի ժամանակաշրջանում (սկսած 1920թ. նոյեմբերի 29-ից, մինչեւ Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետությունների Միության փլուզումը) Հայաստանի Հանրապետության տարածքում քաղաքական շարժառիթներով՝

ա. դատապարտվել է 1961 թվականի Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության քրեական օրենսգրքի նախկին խմբագրությամբ 65-րդ, 67-րդ, 69-րդ, ինչպես նաեւ 2061 -րդ հոդվածներով կամ 1927 թվականի Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Ռեսպուբլիկայի քրեական օրենսգրքի նույն բովանդակությամբ հոդվածներով կամ նախկին Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետությունների Միություն այլ հանրապետությունների քրեական օրենսգրքի համապատասխան հոդվածներով քաղաքական այլախոհությունը ճնշելու կամ սահմանափակելու նպատակ հետապնդող այլ հոդվածներով եւ հետագայում արդարացվել է,

բ. քրեական պատասխանատվության է ենթարկվել արտադատարանական կարգով,

գ. անօրինական կարգով ենթարկվել է բժշկական բնույթի հարկադրական միջոցների, բժշկական կամ գիտական փորձերի,

դ. արտաքսվել է նախկին Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետությունների Միության տարածքից կամ զրկվել քաղաքացիությունից,

ե. ազատագրկվել, աքսորվել կամ արտաքսվել է որպես բռնադատվածի ընտանիքի անդամ,

զ. ենթարկվել է վարչական աքսորի կամ արտաքսման,

է. անհիմն ենթարկվել է քրեական պատասխանատվության եւ նրա վերաբերյալ գործերը կարճվել են ոչ արդարացման հիմնավորումներով,

ը. ճանաչվել է սոցիալապես վտանգավոր եւ ազատագրկվել, աքսորվել, արտաքսվել է դատարանի կողմից կամ արտադատարանական կարգով՝ առանց այդ անձի նկատմամբ կոնկրետ հանցագործություն կատարելու մասին մեղադրանք ներկայացնելու:

Բռնադատված է համարվում նաեւ Հայաստանի Հանրապետությունում մշտապես բնակվող նախկին Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետությունների միություն այն քաղաքացին, քաղաքացիություն չունեցող անձը կամ օտարերկրյա քաղաքացին, որը խորհրդային կարգերի ժամանակաշրջանում քաղաքական շարժառիթների հետեւանքով ծնվել է աքսորավայրում, արտաքսման կամ ազատագրկման վայրերում, հատուկ բնակավայրերում (աքսորավայր, արտաքսման եւ ազատագրկման վայրեր կամ հատուկ բնակավայրեր ուղարկվելիս):

2) բռնադատվածի ընտանիքի անդամ են համարվում՝

ա. աքսորավայրերում, արտաքսման կամ ազատագրկման վայրերում, հատուկ բնակավայրերում ծնողների հետ գտնված երեխաները.

բ. բռնադատման հետանքով անչափահաս հասակում ծնողներից որեւէ մեկի խնամքից զրկված երեխաները.

գ. ազատագրկման վայրերում մահացած կամ գնդակահարված եւ հետմահու արդարացված անձանց երեխաները, ամուսինը՝ եթե վերջինս կրկին չի ամուսնացել, ինչպես նաեւ ծնողները.

դ. այն անձինք, ովքեր ամուսնացել են աքսորավայրում, արտաքսման կամ ազատագրկման վայրերում, հատուկ բնակավայրում պատիժը կրող բռնադատվածների հետ.

ե. այն բռնադատվածի կինը (ամուսինը), որը ամուսնու (կնոջ) հետ կամավոր մեկնել է աքսորավայր, արտաքսման կամ ազատագրկման վայր, հատուկ բնակավայր.

զ. բռնադատվածի առաջին հերթի ժառանգներն են ժառանգատուի երեխաները, ամուսինը եւ ծնողները.

3) քաղաքական պատիժ /ճնշում/ է համարվում՝ քաղաքական շարժառիթներով պետության կողմից կիրառվող բռնադատումների տարբեր միջոցները՝ կյանքի կամ ազատության զրկման, հոգեբուժական հիմնարկներում հարկադիր բուժման տեղավորելու, երկրից արտաքսելու եւ քաղաքացիությունից զրկելու, բնակության վայրերից բնակչության խմբեր արտաբնակեցնելու, հատուկ բնակավայրեր աքսորելու, տարագրելու, ազատության սահմանափակման պայմաններում հարկադիր աշխատանքներում ներգրավելու, ինչպես նաեւ այն անձանց այլ իրավունքները եւ ազատությունները զրկելու կամ սահմանափակելու ձեռով, որոնք համարվում են սոցիալապես վտանգավոր պետության կամ քաղաքական համակարգի համար՝ դասակարգային, սոցիալական, ազգային, կրոնական, կամ այլ հատկանիշներով, որոնք իրականացվել են դատարանների եւ դատական գործառույթներով օժտված այլ մարմինների որոշումներով, կամ վարչական կարգով՝ գործադիր իշխանության մարմինների, պաշտոնատար անձանց, հասարակական կազմակերպությունների եւ այդ կազմակերպությունների վարչական իրավասություններով օժտված մարմինների կողմից.

5) արդարացում (ռեաբիլիտացիա)՝ սույն օրենքով սահմանված կարգով իրականացվող սույն օրենքի 4-րդ հոդվածում նշված անձանց՝ քաղաքական պատիժների ենթարկելու հետեւանքով խախտված իրավունքների ճանաչումը եւ վերականգնումն է, ինչպես նաեւ բռնադատման հետեւանքով այդ անձանց պատճառված բարոյական եւ նյութական վնասի փոխհատուցումը:

Հողված 5. Բռնադատվածների, նրանց ընտանիքի անդամների կամ առաջին հերթի ժառանգների հաշվառումը եւ վկայականները

Օրենքով սահմանված իրավունքների եւ արտոնությունների իրականացման համար բռնադատվածների, նրանց ընտանիքի անդամների կամ առաջին հերթի ժառանգների հաշվառումը եւ համապատասխան վկայականների տրամադրումն իրականացվում է Կառավարության սահմանած կարգով:

ԳԼՈՒԽ 2. ԲՈՆԱԴԱՏՎԱԾՆԵՐԻ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԸ ԵՎ ԱՐՏՈՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Հողված 6. Բռնադատվածների քաղաքացիության վերականգնումը

Հայկական Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետության քաղաքացիությունից զրկված եւ ներկայումս Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացի չհանդիսացող բռնադատվածի քաղաքացիությունը վերականգնվում է «Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիության մասին» օրենքով սահմանված կարգով:

Հողված 7. Բռնադատվածների կոչումների եւ աստիճանների վերականգնումը

Բռնադատվածի գինվորական, գիտական եւ այլ կոչումներն ու աստիճանները, որոնցից նա զրկվել է բռնադատման հետեւանքով, վերականգնվում են համապատասխան իրավասու մարմնի կողմից՝ բռնադատվածի, նրա ընտանիքի որեւէ անդամի, հարազատների կամ այլ շահագրգիռ անձանց կամ կազմակերպությունների դիմումի հիման վրա: Բռնադատվածներին վերադարձվում են նրանց ստացած պետական պարգեւները, շքանշաններն ու մեդալները:

Հողված 8. Բռնադատվածներին կենսաթոշակով ապահովելը

1. Բռնադատվածի (սկսած 14 տարեկանից) ազատագրվման, աքսորի կամ արտաքսման վայրում պատիժը կրելու, ինչպես նաեւ նրա նկատմամբ բժշկական բնույթի հարկադրական միջոցներ, բժշկական կամ գիտական փորձեր կիրառելու ժամկետները մտցվում են տարիքային արտոնյալ պայմաններով կամ երկարամյա ծառայության աշխատանքային կենսաթոշակի իրավունքը տվող ստաժի մեջ՝ եռակի չափով:

2. Բռնադատվելու հետեւանքով անաշխատունակ դարձած անձը ապահովվում է աշխատանքային կենսաթոշակով՝ անկախ աշխատանքային ստաժից:

Հողված 9. Բռնադատվածների բնակարանային պայմանների բարելավումը

1. Հայաստանի Հանրապետության տարածքից բռնադատվածներին իրենց նախկին բնակության վայրերում, իսկ այլ հանրապետություններից բռնադատվածներին Կառավարության կողմից սահմանված բնակավայրերում, բնակարանային պայմանների բարելավման կարիք ունենալու դեպքում, սեփականության իրավունքով տրամադրվում է սահմանված չափի հողատարածք բնակարանային անհատական շինարարության համար՝ այդ նպատակի համար նրանց հատկացնելով արտոնյալ պայմաններով երկարաժամկետ վարկ՝

1) Հայաստանի Հանրապետության տարածքից բռնադատվածներին՝ իրենց նախկին բնակության վայրերում կամ վերջին երեք տարվա մշտական բնակության վայրում, բացի Երեւան քաղաքից,

2) Այլ հանրապետություններից բռնադատվածներին՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած բնակավայրերում կամ վերջին երեք տարվա մշտական բնակության վայրում, բացի Երեւան քաղաքից,

2. Պետության եւ համայնքների սեփականություն հանդիսացող հողամասերի բացակայության դեպքում բռնադատվածների համար պետական բյուջեի միջոցների հաշվին չձանդաբեռնված հողամաս է գնվում Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած կարգով:

3. Վերջին երեք տարիներին Երեւան քաղաքում մշտապես բնակվող եւ մինչեւ 2003 թվականի հունիսի 15-ը բնակարանային անհատական շինարարության համար սփականության իրավունքով անհատույց հողամաս չստացած բռնադատվածներին հողատարածք տրամադրվում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած բնակավայրերում:

4. Բռնադատվածներին սեփականության իրավունքով հողամասերը անհատույց տրամադրվում են մինչեւ 2017 թվականի հունիսի 30-ը:

5. Բնակարանային պայմանների բարելավման կարիքավորության չափանիշները սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը:

6. Սեփականության իրավունքով իրեն պատկանող հողատարածքում անհատական բնակելի տան շինարարություն իրականացնելու կամ անավարտ անհատական բնակելի տան շինարարությունն ավարտին հասցնելու, ինչպես նաեւ բնակարան ձեռք բերելու կամ վերանորոգելու համար (այդ թվում՝ Երեւան քաղաքում) սույն հոդվածի առաջին մասով նախատեսված կարիք ունեցող բռնադատվածներին տրամադրվում է արտոնյալ պայմաններով երկարաժամկետ վարկ:

7. Յուրաքանչյուր տարվա «Պետական բյուջեի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի ծախսային մասում միջոցներ են նախատեսվում բռնադատվածներին բնակարանային անհատական շինարարության համար արտոնյալ պայմաններով երկարաժամկետ վարկեր տրամադրելու համար՝ ըստ նախորդ տարվա ներկայացրած հայտերի: Բնակարանային անհատական շինարարության համար ներկայացրած հայտերի քննարկման, ինչպես նաեւ վարկեր տրամադրելու կարգը սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը եռամսյա ժամկետում:

Հոդված 10. Բռնադատվածների իրավունքները առողջապահության ոլորտում

1. Կառավարության սահմանած կարգով բռնադատվածն ունի պետության կողմից երաշխավորված անվճար բժշկական օգնություն եւ սպասարկում ստանալու իրավունք:

2. Բռնադատվածն ունի բնակչությանն անվճար եւ արտոնյալ պայմաններով տրամադրվող դեղորայքի արժեքի (ըստ դեղատոմսի) վճարի 50 տոկոս զեղչի իրավունք, եթե չեն օգտվում ավելի արտոնյալ պայմաններով դեղորայք ստանալու իրավունքից: Եթե բռնադատվածը հաշմանդամ է դարձել բռնադատման հետեւանքով, ապա նա Կառավարության սահմանած կարգով ունի բուժառողջարանային հաստատությունների անվճար ուղեգիր ստանալու իրավունք:

Հոդված 11. Բռնադատվածների իրավունքները տրանսպորտի ոլորտում

Բռնադատվածին Հայաստանի Հանրապետության տարածքում քաղաքային, մերձքաղաքային եւ միջքաղաքային ուղեւորատար տրանսպորտով, անկախ սեփականության ձեւից (բացի տաքսուց), երթեւեկելու համար տրվում է դրամական փոխհատուցում՝ Կառավարության սահմանած կարգով եւ չափով:

Հոդված 12. Բռնադատվածների իրավունքները կոմունալ-կենցաղային ծառայությունների ոլորտում

Բռնադատվածին էլեկտրաէներգիայի, գազի, ջեռուցման, ջրամատակարարման, ջրահեռացման, աղբահանման, ինչպես նաեւ հեռախոսի եւ ռադիո բաժանորդային վարձի վճարման համար տրվում է դրամական փոխհատուցում՝ Կառավարության սահմանած կարգով:

Հոդված 13. Բռնադատվածների սեփականության իրավունքները եւ արտոնությունները

1. Բռնադատվածն ազատվում է պետական եւ հանրային բնակարանային ֆոնդի տների, բնակարանների սեփականաշնորհման հետ կապված փաստաթղթերի ձեւակերպման նպատակով գանձվող պետական տուրքից:

2. Բնակարանների անվճար սեփականաշնորհման համար սահմանված ժամկետը չի տարածվում բռնադատվածների վրա:

Հոդված 14. Բռնադատվածների մասին տեղեկատվությունը

1. Բռնադատվածի, նրա ընտանիքի որեւէ անդամի, հարազատների կամ այլ շահագրգիռ անձանց կամ կազմակերպությունների դիմումի հիման վրա պետական կամ հանրային լրատվության միջոցները պարտավոր են 10-օրյա ժամկետում տալ համապատասխան հաղորդում, որում պետք է նշվեն բռնադատվածի անունը, ազգանունը, հայրանունը, ծննդյան տարեթիվը, բնակության վայրը, մինչեւ բռնադատվելը զբաղմունքի տեսակը, բռնադատող մարմինը, բռնադատվելու ժամկետները, մեղադրանքը, սահմանված պատիժը, ազատ արձակելու եւ արդարացման որոշումն ու ժամկետները:

2. Բռնադատվածները, իսկ նրանց համաձայնությամբ կամ նրանց մահացած լինելու դեպքում բռնադատվածների ընտանիքի անդամներն ու հարազատները իրավունք ունեն ծանոթանալու կարճված քրեական եւ վարչական գործերի նյութերին եւ սահմանված կարգով ստանալու համապատասխան փաստաթղթերի պատճենները: Այդ նյութերի հետ այլ անձինք կարող են ծանոթանալ օրենքով սահմանված կարգով: Համապատասխան գործերով անցնող անձանց եւ նրանց հարազատների իրավունքներն ու օրինական շահերը խաթարելու նպատակով ստացված տեղեկությունները օգտագործելն առաջացնում է պատասխանատվություն օրենսդրությամբ սահմանված կարգով:

3. Բռնադատվածները, նրանց ընտանիքի անդամներն ու ժառանգները իրավունք ունեն Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած կարգով ստանալու բռնադատվածների գործերում եղած անձնական իրերը, ինչպես նաեւ ձեռագրերի, լուսանկարների եւ անձնական փաստաթղթերի պատճենները:

4. Բռնադատվածի ընտանիքի որեւէ անդամի, ժառանգի, հարազատների կամ այլ շահագրգիռ անձանց կամ կազմակերպությունների դիմումի հիման վրա այն մարմինները, որոնք իրականացնում են բռնադատվածների գործերի արխիվային պահպանությունը, եթե տիրապետում են համապատասխան տեղեկատվության, ապա պարտավոր են վերոհիշյալ անձանց եւ կազմակերպություններին հայտնել բռնադատվածի մահվան ժամանակի, պատճառի եւ թաղման վայրի մասին:

Հոդված 15. Բռնադատվածների ժառանգների իրավունքները

Մահացած բռնադատվածի առաջին հերթի ժառանգներն օգտվում են սույն օրենքի 13-րդ հոդվածով նախատեսված արտոնություններից:

ԳԼՈՒԽ 3. ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ ՍՈՒՅՆ ՕՐԵՆՔԻ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐԻ ԽԱԽՏՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Հոդված 16. Սույն օրենքի պահանջների խախտման համար պատասխանատվությունը

Սույն օրենքի դրույթների խախտումն առաջացնում է պատասխանատվություն օրենքով սահմանված կարգով:

ԳԼՈՒԽ 4. ԱՆՑՈՒՄԱՅԻՆ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

Հոդված 17. Օրենքի ուժի մեջ մտնելը

1. Սույն օրենքն ուժի մեջ է մտնում 2017 թվականի հունվարի 1-ից:

2. Սույն օրենքով նախատեսված իրավունքներն ու արտոնությունները տարածվում են այն բռնադատվածների վրա, որոնք արդարացվել են մինչեւ սույն օրենքի ուժի մեջ մտնելը:

3. Մինչեւ սույն օրենքի ուժի մեջ մտնելը արդարացված անձանց իրավական կարգավիճակը հավասարեցվում է սույն օրենքով սահմանված կարգով արդարացված անձանց իրավական կարգավիճակին, իսկ արդարացման մասին տրված վկայականը առաջացնում է սույն օրենքով նախատեսված իրավաբանական հետեւանքներ:

4. Սույն օրենքն ուժի մեջ մտնելու պահից ուժը կորցրած ճանաչել «Բռնադատվածների մասին» Հայաստանի Հանրապետության 1994 թվականի հունիսի 14-ի ՀՕ-106 օրենքը:

Մինչեւ սույն օրենքի ուժի մեջ մտնելը բռնադատվածների բռնագրավված գույքը վերադարձնելու, դրա արժեքը փոխհատուցելու կամ դրամական վճարումներ (փոխհատուցումներ) կատարելու համապատասխան մարմինների կայացված որոշումները վերանայման ենթակա չեն, իսկ վճարված գումարները չեն վերահաշվարկվում:

ՆԱԽԱԳԻԾ

Պ-1039՝-18.07.2016-ՄԻ-010/0

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՕՐԵՆՔԸ**

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՔՐԵԱԿԱՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՍԳՐՔՈՒՄ
ԼՐԱՑՈՒՄ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ**

Հոդված 1. Քրեական դատավարության Հայաստանի Հանրապետության 1998 թվականի հուլիսի 1-ի ՀՕ-248 օրենսգրքի (այսուհետ՝ Օրենսգիրք) 14-րդ բաժինը լրացնել հետեւյալ բովանդակությամբ նոր՝ 54⁵ «Բռնադատվածների արդարացման իրականացումը» վերնագրով գլխով:

«ԳԼՈՒԽ 54⁵

ԲՐՆԱԴԱՏՎԱԾՆԵՐԻ ԱՐԴԱՐԱՑՄԱՆ ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՄԸ

Հոդված 499¹⁸ . Բռնադատվածները

1. Արդարացման ենթակա են բռնադատվածներն ու բռնադատվածների ընտանիքի անդամները: Արդարացման ենթակա են նաեւ այն անձինք, որոնք անկախ նրանց նկատմամբ ներկայացված փաստացի մեղադրանքների հիմնավորվածությունից դատապարտվել են՝

1) հակասովետական ագիտացիայի եւ պրոպագանդայի.

2) խորհրդային պետական եւ հասարակական կարգերն արատավորող ակնհայտ հերյուրանքներ տարածելու.

3) եկեղեցին պետությունից եւ դպրոցը եկեղեցուց անջատելու վերաբերյալ օրենքները խախտելու.

4) կրոնական ծեսեր կատարելուն արգելք հանդիսանալու, կրոնական ծիսակատարությունների պատրվակով քաղաքացիների անձի եւ իրավունքների դեմ ոսնձգություն կատարելու համար:

5) անհիմն քաղաքական մեղադրանքով պատիժների ենթարկվելու հետեւանքով ազատագրկման վայրերում, աքսորավայրերում, հատուկ բնակավայրերում եւ ազատության սահմանափակման պայմաններում հարկադիր աշխատանքի ներգրավման վայրերում գտնված եւ այդ վայրերից փախուստի դիմելու համար:

Արդարացման ենթակա են նաեւ այն քաղաքացիները, որոնք պետական մարմինների կողմից աքսորվել կամ արտաքսվել են իրենց մշտական բնակության վայրից եւ զրկվել են ունեցվածքից քաղաքական, սոցիալական, ազգային, կրոնական կամ այլ դրդապատճառներով՝ կուլակության դեմ պայքարի, կոլեկտիվացման հակառակորդների եւ այդօրինակ այլ մեղադրանքների անվան տակ:

2. Արդարացման ենթակա չեն անձինք, որոնք հիմնավոր ապացույցների հիման վրա դատապարտվել են դատարանների կողմից, ինչպես նաեւ ենթարկվել են պատասխանատվության արտադատարանական կարգով եւ այդ անձանց վերաբերյալ գործերում կան բավարար ապացույցներ նրանց մեղադրելու՝

1) հայրենիքի դավաճանություն՝ լրտեսության ձեւով, զինվորական կամ պետական գաղտնիքը հայտնելու, թշնամու կողմն անցնելու, տեռորիստական ակտ, դիվերսիա, վնասարարություն, սարքոստժ.

2) մարդու եւ մարդկության դեմ կատարված հանցագործությունների, քաղաքացիական ազգաբնակչության եւ ռազմագերիների նկատմամբ բռնի գործողություններ իրականացնելու, ինչպես նաեւ հայրենիքի դավաճաններին եւ ֆաշիստական զավթիչներին հայրենական մեծ պատերազմի ժամանակ այդպիսի գործողություններ իրականացնելիս ծառայելու.

3) բանդիտական միավորումներ կազմավորելու եւ դրանց կողմից իրականացված սպանությունների, թալանի եւ այլ բռնի գործողություններ կատարելու, ինչպես նաեւ այդ միավորումների կազմում անձամբ այդպիսի գործողություններ իրականացնելու.

4) մարդկության դեմ իրականացված զինվորական հանցագործությունների եւ արդարադատության դեմ կատարված հանցագործությունների:

Արդարացման ենթակա չեն նաեւ վարչական կարգով հատուկ բնակավայրեր ուղարկված այն խորհրդային քաղաքացիները (ռազմագերիներ եւ քաղաքացիական անձինք), ովքեր ծառայել են գերմանաֆաշիստական զորքերի շարային եւ հատուկ զորամիավորումներում, ոստիկանությունում, եթե կան փաստեր նշված զորամիավորումների կազմում Խորհրդային բանակի, պարտիզանների, հակահիտլերյան կուալիցիայի զորքերի եւ խաղաղ բնակչության դեմ այդ անձանց հետախուզական, ռազմական եւ պատժիչ գործողություններին մասնակցության մասին, բացառությամբ այն անձանց, որոնք հետագայում Խորհրդային բանակի, պարտիզանական ջոկատների կամ Դիմադրության շարժման կազմում մասնակցել են գերմանաֆաշիստական զորքերի դեմ մղված մարտերին:»

Հոդված 499⁹ . Բռնադատվածների արդարացման կարգը

1. Արդարացումն իրականացվում է բռնադատվածի, նրա ընտանիքի որեւէ անդամի, հարազատների կամ այլ շահագրգիռ անձանց կամ կազմակերպությունների դիմումի հիման վրա:

2. Այդ դիմումի հիման վրա Հայաստանի Հանրապետության գլխավոր դատախազությունը Ազգային անվտանգության եւ Ոստիկանության բնագավառների պետական լիազորված մարմինների հետ միասին անցկացնում է ուսումնասիրություններ եւ կազմում է համապատասխան եզրակացություններ բոլոր այն քրեական գործերի վերաբերյալ, ովքեր նշված են («Բռնադատվածների մասին» ՀՀ օրենքում եւ որոնց մասին որոշումները չեն փոխվել դրանք կայացնելուց հետո իսկ արդարացված անձանց մասին Հայաստանի Հանրապետության գլխավոր դատախազությունը դիմումատուին տալիս է համապատասխան տեղեկանք՝ դիմումն ստանալուց հետո 2 ամսվա ընթացքում):

3. Եթե կան հիմքեր անձի արդարացման ենթակա չլինելու մասին կամ սահմանված կարգով ներկայացված դիմումների ուսումնասիրության արդյունքում պարզվում է, որ համապատասխան անձանց մասին տեղեկությունները բացակայում են կամ անբավարար են եւ նրանց արդարացնելու հիմքերը թերի են ապա Հայաստանի Հանրապետության գլխավոր դատախազը այդ դիմումը ստանալուց հետո երկշաբաթյա ժամկետում քրեական գործն իր եզրակացությամբ ուղարկում է այն դատարաններ, որոնց օրենքով սահմանված կարգով ընդդատյա են այդ գործերը: Դրանք քննարկելուց հետո դատարանը կարող է ընդունել հետեւյալ որոշումներից որեւէ մեկը.

1) անձը հիմքերի առակայությամբ դատապարտվել կամ քրեական պատասխանատվության է ենթարկվել արտադատարանական կարգով եւ նրա վրա չեն տարածվում «Բռնադատվածների մասին» օրենքի դրույթները.

2) անձը անհիմն դատապարտվել կամ քրեական պատասխանատվության է ենթարկվել արտադատարանական կարգով եւ նա ենթակա է արդարացման «Բռնադատվածների մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն: Այս դեպքում դատարանը բեկանում է նախքին որոշումը եւ կարճում է գործը: Գործերը քննարկելիս դատարանը կարող է նաեւ փոփոխություններ կատարել դատարանների նախկինում կայացված դատավճիռներում, վճիռներում, որոշումներում եւ արարքների որակումներում ինչպես նաեւ արտադատարանական մարմինների որոշումներում:

4. Դատարանի կողմից արդարացման ոչ ենթակա ճանաչված անձանց տրվում է համապատասխան որոշում: Դատարանի կողմից անհիմն դատապարտված կամ արտադատարանական կարգով քրեական պատասխանատվության ենթարկված, ճանաչված անձանց տրվում է արդարացման մասին տեղեկանք: Անձին բռնադատված ճանանչելու հետ կապված որոշումները կարող են բողոքարկվել դատական կարգով: Համապատասխան հիմքերի եւ տեղեկությունների բացակայության կամ բավարար լինելու դեպքում անձի բռնադատման փաստը կարող է հաստատվել դատարանում՝ վկայություն տալու հիման վրա:»

Հողված 2. Սույն օրենքն ուժի մեջ է մտնում 2017 թվականի հունվարի 1-ից:

ՀԻՄՆԱՎՈՐՈՒՄ

«ԲՈՆԱԴԱՏՎԱԾՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ» ԵՎ «ՀՀ ՔՐԵԱԿԱՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՍԳՐՔՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ» ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆՄԱՆ

«Բոնադատվածների մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքն ընդունվել է 1994թ. հունվարի 14-ին: Այդ ընթացքում օրենքում կատարվել են մի շարք փոփոխություններ: Սակայն իրականությունը պարտադրում է ունենալ նոր օրենք: Եթե գործող օրենքը բաղկացած է 12 հոդվածներից, ապա ներկայացված նախագիծը կանոնակարգում է բազմաթիվ հիմնահարցեր, որոնք ամփոփված են 17 հոդվածներում: «Բոնադատվածների մասին» նոր օրենքում եւ քրեական դատավարության օրենսգրքում առաջին անգամ ամրագրվել են հետեւյալ հիմնարար դրույթները՝

- 1) օրենքի նպատակը.
- 2) օրենքի կարգավորման առարկան.
- 3) բոնադատվածների մասին օրենսդրությունը.
- 4) օրենքում օգտագործվող հիմնական հասկացությունները (դրանով էականորեն ընդլայնվել է օրենքի գործողության ոլորտը).
- 5) արդարացման ենթակա անձինք.
- 6) արդարացման սահմանափակումները.
- 7) արդարացման կարգը.
- 8) բոնադատվածների, նրանց ընտանիքի անդամների կամ առաջին հերթին ժառանգների հաշվառումը.
- 9) բոնադատվածների իրավունքներն ու արտոնությունները, որոնք ընդլայնված կամ հստակեցված են:

Նախագծերի փաթեթը մշակվել է և լրամշակվել է «Հուշամատյան» պատմալուսավորչական հասարակական կազմակերպության նախագահ Գ. Թանանյանի հետ համատեղ: Նախագծում հաշվի են առնվել բոնադատվածների հիմնահարցերը ներկայացնող «Հուշամատյան» մարդու իրավունքների, պատմալուսավորչական եւ բարեգործական ընկերության առաջարկությունները:

Նախագիծը նորովի կանոնակարգում է Հայաստանում հաշվառված բոնադատվածների եւ նրանց ժառանգների հիմնահարցերը:

Նախագծի հիմքում ընկած է 4-րդ գումարման Ազգային ժողովի պատգամավորներ Վիկտոր Դալաքյանի, Վարդան Բոստանջյանի, Վազգեն Կարախանյանի եւ Գոհարիկ Ենոքյանի կողմից ներկայացված նախագծի դրույթները: Նախագծում հաշվի են առնվել նաեւ ԱԺ համապատասխան ծառայությունների 2003 եւ 2007թթ. ներկայացրած առաջարկները: